

PÕHJA-SAKALA VALLAVOLIKOGU

Pealkiri:	Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine			
Number:				
Tüüp:	otsus			
Algataja:	Põhja-Sakala Vallavalitsus			
Menetlusse võtmise kuupäev:	.08.2025			
Juhtivkomisjon:	Eelarve- ja majanduskomisjon			
Ettekandja:	Jaanus Rahula			
Kaasettekandja:				
Muudatusettepanekute tähtaeg:				
I lugemise kuupäev:				
Muudatusettepanekute tähtaeg:				
II lugemise kuupäev:				
Vastuvõtmise kuupäev:				
Kaasatud organisatsioonid:				
Eelnõu vastuvõtmine:	Koosseisu häälteenamus		Poolthäälte enamus	X

OTSUS

EELNÕU nr

Suure-Jaani

28. august 2025 nr

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine

Eurowind Energy OÜ esitas 30.04.2025 Põhja-Sakala Vallavalitsusele taotluse (reg 30.04.2025 nr 7-1/17-1) kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (KOV eriplaneering) ja keskkonnamõju strateegiline hindamise (KSH) algatamiseks eesmärgiga leida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu jaoks sobiv asukoht Kootsi ja Vihi külade ligikaudu 736 ha suurusel territooriumil. Taotletava planeeringuala skeem on otsuse lisas.

Tutvunud Eurowind Energy OÜ poolt esitatud taotlusega palus vallavalitsus 28.05.25 kirjas nr 7-1/17-2 täpsustavaid selgitusi tuulepargi rajamise võimalikkuse kohta kooskõlas Põhja-Sakala valla üldplaneeringuga, märkides, et eriplaneeringu elluviimine tulevikus on ebatõenäoline, lähtudes eelkõige inimasustusest.

Eurowind Energy OÜ andis selgitused 13.06.25 (reg nr 7-1/17-3) vastuskirjas, märkides muuhulgas, et üksnes planeeringumenetluse käigus on võimalik välja selgitada, kas ja millistel tingimustel on tuulepargi rajamine taotletaval alal võimalik.

Põhja-Sakala Vallavalitsus on tutvunud esitatud materjalide, asjakohaste raamdokumentide, õigusnormide ja kohtupraktikaga ning Eurowind Energy OÜ seisukohtadega. Taotlejale on antud võimalus [●] esitada käesolevale otsusele arvamus ning talle on selgitatud otsuse sisu ja tähendust, nagu näevad muu hulgas ette haldusmenetluse seaduse (HMS) § 40 ja Riigikohtu praktika (Riigikohtu 10.12.2010 otsus asjas nr 3-3-1-72-10, punkt 17). Lisaks on Põhja-Sakala Vallavalitsus teinud koostööd [●] ning kaalunud esitatud kooskõlastusi või märkusi käesoleva otsuse koostamisel.

Otsuse põhjendus:

Põhja-Sakala Vallavolikogu on algatamisest keeldumise otsustamisel põhjalikult kaalunud Eurowind Energy OÜ esitatud taotlust, kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (KOV eriplaneeringu) algatamise ja algatamisest keeldumise aluseid (PlanS § 96 lg 2), avalikke huve ning kolmandate isikute õigusi (PlanS § 10 lg 1) ja viinud läbi asjakohase menetluse.

1. Taotluse kooskõla planeeringutega ja riigi strateegiliste dokumentidega

Otsuse tegemisel tuleb lähtuda kehtestatud planeeringutest. Eesti planeerimissüsteem on hierarhiline. Liigilt detailsema planeeringu koostamisel tuleb järgida liigilt üldisemas kehtestatud planeeringus sätestatud, et tagada planeeringute kooskõla ja ruumilise arengu järjepidevus. Käesoleval juhul ei kaalu taotleja huvi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu algatamiseks üles kõrgema astme planeeringutest tulenevaid suuniseid ja tingimusi.

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ peatükk 6 sedastab, et rohetaristu toetab ökosüsteemide toimimist, säilitades ja luues tingimusi, mis tagavad puhta vee, õhu, tootliku maapinna, elurikkuse, atraktiivsete puhkepiirkondade jm-ga seotud ökosüsteemiteenused. Seega toetab see kaudselt majandust ja kogukondi ning annab elutähtsa panuse kliimamuutuse looduslikku leevendamisse ja sellega kohanemisse.

Energiatootmine tuulikuparkides eeldab tasakaalustusvõimaluste olemasolu. Selleks tuleb välja arendada tugev ühendus välisvõrkudega ja kiiresti reageerivate kompensatsioonijaamade või salvestusjaamade võrk. (Eesti 2030+ peatükk 5.2.)

Eesti 2030+ planeeringus on jõutud otstarbekaima lahenduseni (peatükk 5.2.) – maismaal tuleb tuuleparkide loomiseks kasutada eelkõige endiseid kaevandusalasid, muid kasutusest välja langenud alasid ning kohti, mis võimaldavad tuuleenergia kasutamist integreeritud lahendustes ning vähendavad ruumikasutuse konflikte. Suuremate maismaatuulikuparkide rajamiseks on eriti palju võimalusi Ida-Virumaa vanadel kaevandusaladel, kus on rahuldav tuulepotentsiaal ning vähem sotsiaalseid vastuolusid ja looduskaitsepiiranguid.

PlanS kohaselt ei ole võimalik üleriigilist planeeringut muuta KOV eriplaneeringuga. Taotletav KOV eriplaneeringuala (vt lisa) on kehtiva üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ juhtmõtetega vastuolus, sest planeeringuala ei asu endistel kaevandusaladel ega muudel kahjustatud või tehisel aladel. Vastupidi – planeeringuala asub rohevõrgustiku tugalal ja selles asuvad kaitsealused liigid (vt ptk 2 all).

Üleriigilise planeeringu Eesti 2050 lähteseisukohtades ja KSH programmis märgitakse muu hulgas, et kavandatud tuuleparkide potentsiaal ületab mitmekordselt Eesti energiavajadust ning et juhitamatu taastuvenergia osakaalu suurenemisega elektrisüsteemis kasvab väljakutse hoida elektri tarbimine ja tootmine tasakaalus. Eurowind Energy OÜ on 13.06.2025 vastuskirjas viidanud, et tuuleparkide puhul võib avalik huvi väljenduda keskkonnasäästlikumas energiatootmises, mis on vajalik energiavarustuskindluse tagamiseks ja kliimaeesmärkide saavutamiseks. Märgime, et juba menetluses olevad planeeringud ja merealale kavandatud pargid katavad ära Eesti energiavajaduse. Eestil puudub võimekus elektrienergia ekspordiks.

Lisaks selgitame, et Euroopa ajaloo ühe suurema elektrikatkestuse ametliku juhtumiraporti kohaselt, mille avaldas 18.06.2025 Hispaania põhivõrguhaldur *Red Electrica*, oli katkestuse algpõhjuseks juhuelektrejaama, täpsemalt *Badajozis* asuva 500 MW võimsusega päikeseelektrejaama rike. Muu hulgas võis raportist järeldada, et juhuelektril põhinev süsteem ei ole täielikult töökindel, s.o puudub kõrgetasemeline varustuskindlus. Olukorras, kus erinevates kohalikes omavalitsustes on menetluses või juba kehtestatud tuuleenergeetikat kavandatavad planeeringud koguvõimsusega 4912 MW¹ ja merealal on algatatud 12 hoonestusloa menetlust meretuuleparkide rajamiseks koguvõimsusega üle 10 GW², mis katab täielikult ära Eesti vajaduse ning arvestades taastuvenergia väljakutsetega, ei ole Eurowind Energy OÜ viide avalikule huvile asjakohane.

Koostatava **energiamajanduse arengukava (ENMAK 2035)** neljanda, 16.07.2025 kooskõlastamiseks avaldatud versiooni kohaselt on Eesti riik taganenud energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹ lõikes 1 sätestatud 100% taastuvelektri eesmärgi saavutamisest aastaks 2030. ENMAKi järgi on elektritootmises taastuvenergia asendunud mõistega puhas energia, mis hõlmab ka tuumaenergiat, ning eesmärk on 2035. aastaks saavutada puhta energia tootmise osakaal vähemalt 80% elektri tarbimisest. Lisaks eelmises lõigus väljatoodule ka see asjaolu kinnitab, et viited avalikule huvile ei ole käesoleval juhul asjakohased.

Prognooside kohaselt toodab Eesti 2025. aastal taastuvelektrit kaugelt enam kui 40% ulatuses riigis aasta jooksul tarbitava elektri kogusest. Eesti elektritarbimine on viimase 10 aasta jooksul püsinud ühtlasel tasemel suurusjärgus 8–8,5 TWh aastas ning Eesti tööstuse langeva energiatarbe tõttu ei ole tarbimise märgatavat kasvu ette näha. Küll aga ENMAK 2035 kohaselt kasvab biogaasi osakaal energiakorvis hüppelist aastaks 2035. Sellest tulenevalt jääb riiklik tuuleenergia tellimus aastani 2035 ehk lisanduv installeeritud võimsus suurusjärku 700 MW.

Kuna Eestis on planeeringutes ligikaudu 200 maismaatuuleala kogupindalaga enam kui 1200 km², mis Keskkonnaagentuuri konservatiivse arvestusaluse (0,85 ha ühe tuuliku kohta) mahutab 1400 tuulikut (igäühe nimivõimsus arvestuslikult 7 MW), esineb Eestis massiline üleplaneerimine ning taotletavat KOV eriplaneeringu tuuleala ei saa ühelgi juhul pidada Eesti taastuvenergia eesmärgi saavutamiseks vältimatult vajalikuks.

Kokkuvõtlikult ei kaalu ülalnimetatud dokumentides toodud riiklikud huvid üles kohalikke huvisid ja vajadusi (PlanS § 10 lg 3), kuna riiklikud huvid konkreetsetes asukohas tuulikupargi rajamiseks on põhjendamata. Riigil on võimalus taastuvenergeetikat puudutavaid huvisid realiseerida ka teistes asukohtades.

¹ Vt keskkonnaportaali – [Tuuleenergeetika võimsus Eestis | Keskkonnaportaali](#)

² Vt TTJA koduleht – [Algatatud meretuuleparkide hoonestusloa menetlused | Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet](#)

Viljandimaa maakonnaplaneeringu 2030+ ja Põhja-Sakala üldplaneeringu kohaselt asub taotletav tuuleala täielikult riikliku tähtsusega rohevõrgustiku tugialal T1.2 Jälevere-Saarjõe (üldplaneeringu joonis Väärtused ja piirangud). Põhja-Sakala üldplaneeringu (seletuskiri peatükk 4.1) kohaselt paikneb taotletav tuuleala kauni vaatega teelõigu ääres ja piirneb vahetult väärtusliku maastikuga „Navesti org Kootsi ja Vihi külade vahel“. Üldplaneering ei soosi taastuenergia arendamist rohevõrgustiku tugialadel. Põhja-Sakala üldplaneeringus väljendatud kohalikud huvid seoses väärtusliku maastiku kaitsega on olulised avalikud huvid, mida on erinevate uuringutega kinnitatud ka planeerimismenetluses.

Eurowind Energy OÜ märgib oma 13.06.2025 vastuskirjas, et üksnes planeerimismenetluse käigus on võimalik kindlaks teha olulise keskkonnamõju esinemine, samuti Keskkonnaagentuuri kaardistatud ala sobivus tuulepargi rajamiseks. Alustuseks on oluline märkida, et igasuguseid loodusuuringuid on võimalik teostada ja mõjuhinnanguid koostada ilma planeeringumenetlust algatamata ning et Keskkonnaagentuur teostas tuulealade kaardistamise 2024. aastal ühegi planeeringumenetlusest.

Keskkonna säästmisel on oluline roll rohevõrgustikul. Rohevõrgustik on eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem, mis koosneb tugialadest ja tugialasid ühendavatest rohekoridoridest (PlanS § 6 punkt 17).

Riigikohus on sedastanud, et rohevõrgustiku esmaseks funktsiooniks on elurikkuse kaitse (RKHKo 3-21-2074/43, p 16). Riigikohus on selgitanud, et planeerimisseaduse § 6 p-st 17 järeldub ühtlasi, et seadusandja hinnangul ei ole Eestis elurikkuse kaitsmiseks piisavad kaitstavad loodusobjektid, sh Natura 2000 alad, vaid täiendavalt on tarvis neid ühendavat ja toetavat maastikuvormide võrgustikku (RKHKo 3-21-979/44, p 14). Riigikohus nõustus, et rohevõrgustiku säilimise ja planeerimise olulisemad eesmärgid on elurikkuse kaitse ja säilitamine, kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning rohemajanduse, sh puhkemajanduse edendamine. Selleks, et rohevõrgustik täidaks oma ülesandeid, on vaja, et selle struktuurid oleksid planeeritud sidusalt, st et tugialad oleksid koridoridega ühendatud ühtseks tervikuks, kusjuures veelgi olulisem on, et rohevõrgustiku struktuurid toimiks liikide ja populatsioonide jaoks sidusalt funktsioneeriva elupaikade ja liikumisteede võrgustikuna - see aitab vähendada liikide elupaikade killustatust. Rohekoridoride kui rohevõrgustiku elemendi funktsioon on tagada rohevõrgustiku sidusus, vähendada elupaikade hävimise ja killustumise mõju elustikule (RKHKo 3-20-1310/52, p 26).

Kohaliku omavalitsuse üksusel on rohevõrgustiku kasutamise tingimuste seadmisel suur otsustusruum. Samas ei tohi kõrgema tasandi planeeringuga terviklikult kujundatud rohevõrgustiku tõhusust seada ohtu selle tükikhaaval muutmisega DP tasandi, st väiksemale alale fokusseeritud otsustega. Tulenevalt keskkonna säästmise põhimõttest ja igaühe kohustusest (põhiseaduse §-d 5 ja 53) peab rohevõrgustiku ebasoodne mõjutamine olema proportsionaalne taotletava eesmärgi suhtes (RKHKo 3-20-1310/52, p 27). Rohevõrgustiku alal tuleb elurikkuse kaitset pidada oluliseks eesmärgiks. Ka rohevõrgustiku toimimise ebasoodsaks mõjutamiseks üksnes lokaalselt tuleb kohalikul omavalitsusel näidata, millised muud olulised huvid selle mõju üles kaaluvad. Seejuures ei saa kaalukaks pidada kinnistuomaniku erahuvi kinnistu tulusaks arendamiseks, kui maa kasutust sellisel viisil piiravad juba enne kinnistu omandamist kehtinud kõrgema astme planeeringud (samas, p 29).

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu kohaselt on rohevõrgustiku eesmärgiks väärtuslike ökosüsteemide kaitse, säilitamine ning taastamine, säästlikkuse printsiibi jälgimine looduskasutusel, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kliimamuutuste leevendamine, sellega kohanemine ja stabiilse keskkonnaseisundi tagamine. Lisaks tuleb kohalikul omavalitsusel järgida

maakonnaplaneeringust tulenevaid suuniseid, st põhjalikult kaaluda rohevõrgustiku ebasoodsat mõjutamist erahuvi tulusa arendamise eesmärgil.

Põhja-Sakala üldplaneeringu kohaselt tuleb vältida tuuleparkide rajamist rohevõrgustiku aladele. Taotletava KOV eriplaneeringu elluviimine killustaks ja kahjustaks riikliku tähtsusega rohevõrgustiku tugiala, mille eesmärk on tagada looduslike ökosüsteemide sidusus, liikide rändeteede toimimine ning elurikkuse püsimine. Kuna rohevõrgustik täidab ülimalt olulist rolli kliimamuutuste leevendajana, vähendaks KOV eriplaneeringu elluviimine Eesti riigi võimet kliimamuutustega kohaneda ning seda ajal, mil seesugune kohanemisvõime omab üha suuremat kaalu.

2. Looduskaitseks kaalutlused

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (KeÜS) kohustab tagama keskkonna kõrgetasemelise ja tervikliku kaitse kõikide eluvaldkondade arengu suunamisel ning sätestab vältimis- ja ettevaatuspõhimõtte (§ 8 kuni § 11). KeÜS § 18 kohustab kaitse asukoha valikul lähtuma eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet. Looduskaitseseaduse (LKS) § 48 sätestab kohustuse tagada kaitsealuste liikide soodne seisund.

EnKS §32¹¹ lõikes 4 sätestatakse, et taastuenergia tootmiseks vajaliku tegevusloa saab anda vaid tingimusel, et tegevusel puuduvad alternatiivid ning tegevusega kaasnev kahju kaitsealustele looma- ja taimeliikidele ning looduslikele linnuliikidele ei halvenda liigi seisundit ega takista liigi soodsa seisundi saavutamist.

Riigihanke korras 2022. aastal Eesti Ornitoloogiaühingu ja Kotkaklubi kümne spetsialisti koostatud Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs (MLA) on parim teaduspõhine linnustikku käsitlev juhendmaterjal, mis on koostatud just tuuleparkide planeerimiseks.

- Must-toonekurg (I kaitsekategooria). Asustamata pesapaiga KLO9128766 puhver kattub osaliselt planeeringualaga. MLA (lk 86–87) määrab must-toonekure tsooniks 1 (kuhu üldjuhul tuuliku ei rajata) 4,8 km. Tsoon 3 ehk uuringuala peaks olema pesast raadiusega 14 km.
- Kalakotkas (I kaitsekategooria). Püsielupaik KLO3103254 (pesapaik KLO9133775) puhver kattub osaliselt planeeringualaga. MLA (lk 82) määrab kalakotka tsooniks 1 (kuhu üldjuhul tuuliku ei rajata) 2,5 km. Tsoon 3 ehk uuringuala peaks olema pesast raadiusega 9 km.
- Kanakull (II kaitsekategooria). Pesapaiga KLO9123601 puhver kattub osaliselt planeeringualaga. MLA (lk 98) määrab kanakulli tsooniks 1 (kuhu üldjuhul tuuliku ei rajata) 1 km, joonisel rohekas ring. Tsoon 3 ehk uuringuala peaks olema pesast raadiusega 3 km.
- Metsis (II kaitsekategooria). Pesapaiga KLO9102074 puhver kattub osaliselt planeeringualaga. MLA lk 110 kohaselt soovitatatakse kanaliste, sh metsise esinemisaladest puhvrit minimaalse kaugusega 1 km ning märgitakse, et kokkuvõtvalt on tuulikute (120-190 m) peletav mõju metsisele minimaalselt 1000 m

Keskkonnaagentuur on 2024. aastal avaldatud aruandes „*Tuuleenergeetika arendamiseks täiendavate alade kaardistamine*“ (lk 154) tuvastanud taotletaval KOV eriplaneeringu alal märkimisväärse hulga kaitsealuste ja looduskaitseks oluliste, sh kaitsealuste linnuliikide elupaiku. Uuringute kohaselt esinevad alal järgmised liigid ja nende pesitsus- või elupaigad: 1 kanakulli pesa, 1 hiireviu pesa, 1 karvasjalg-kaku esinemine, 9 värbkaku elupaika, 15 händkaku elupaika, 3 õõnetuvi elupaika, 1 valgeselg-kirjurähni elupaik, 4 väike-kirjurähni elupaika, 3

musträhni elupaika, 6 laanerähni elupaika, 2 hallpea-rähni elupaika, 11 laanepüü elupaika. Dokumenteeritud liigitihedus ja liigiline koosseis osutavad, et taotletav KOV eriplaneeringu ala on väga suure tõenäosusega keskkonnatingimuste tõttu sobimatu tuulepargi arendamiseks.

Eeltoodud põhjustel ei ole taotletav KOV eriplaneeringu tuuleala kooskõlas nimetatud KeÜS, LKS ja EnKS põhimõtetega.

3. Eriplaneeringu algatamise osas puudub ülekaalukas avalik huvi

Euroopa Liidu toimimise lepingule vahetult tugineva taastuvenergia direktiivi (EL) 2018/2001 põhjendus nr 45 kohustab taastuvenergia arendamisel arvesse võtma kõiki Euroopa Liidu keskkonnalasid õigusnorme.

Taastuvenergia direktiivi artikkel 15b näeb ette Euroopa Liidu 2030. aasta taastuvenergiaeesmärgi saavutamiseks vajalike maa-alade kaardistamise igas liikmesriigis. Artikli 15b lõike 3 teine lause sätestab, et taastuvenergiaprojektid peavad olema kooskõlas nende alade olemasolevate kasutusviisidega.

Taastuvenergia direktiivi artiklis 15 c seatakse tingimused artikli 15b alade alamrühmana kaardistatavatele taastuvenergia eelisarendusaladele, nähes täiendava nõudena ette, et konkreetset liiki taastuva energiaallika kasutuselevõtt ei tohi avaldada eeldatavasti olulist keskkonnamõju. Lisaks kohustatakse eelistama tehis- ja ehitatud pindu, nagu hoonete katused ja fassaadid, transporditaristu ja selle vahetu ümbrus, parkimisalad, põllumajandusettevõtted, prügilad, tööstuspiirkonnad, kaevandused, tehissiseveekogud, -järved või -veehoidlad ning asjakohasel juhul asulareoveepuhastid, samuti degradeerunud maa, mis ei ole põllumajanduses kasutatav. Samuti kohustatakse välja jätma Natura 2000 alad ja riiklike looduse ja elurikkuse kaitse kavadega kindlaks määratud alad, peamised linnurändeteed ja mereimetajate rändeteed ning muud tundlikkuskaartide alusel kindlaks tehtud alad, välja arvatud nendel aladel asuvad tehis- ja ehitatud pinnad, nagu katused, parkimisalad või transporditaristu.

Põhja-Sakala Kootsi ja Vihi KOV eriplaneeringu taotletava planeeringuala pindalast moodustab metsamaa enam kui 90% ning planeeringuala paikneb täielikult rohevõrgustiku tugialal. Metsamaa jäädav konverteerimine tööstusmaaks ning rohevõrgustiku tugiala kasutamine tööstuspargina ei ole kooskõlas eespool nimetatud direktiivi (EL) 2018/2001 nõuetega.

Eurowind Energy OÜ 13.06.2025 vastuskirjas viidatud taastuvenergia kiirendamise määruse (EL) 2022/2577 kehtivusaega on ühe korra pikendatud, kuid lisatähtaeg lõppes 30. juunil 2025 ning määrus kaotas kehtivuse. Ülekaalukas avalik huvi on muu hulgas sätestatud taastuvenergia direktiivi 2018/2001 artiklis 16f, samuti EnKSis, kuid ülekaalukas avalik huvi kehtib ainult loamenetluse (ehitusluba, kasutusluba), mitte sellele eelneva ruumilise planeerimise ega keskkonnamõju hindamise suhtes. Seega ei ole Eurowind Energy OÜ tähelepanek käesoleva otsuse tegemisel asjakohane. Isegi kui mõnda, et ülekaalukas avalik huvi kehtib ka planeerimise või keskkonnamõju hindamise suhtes, ei oma see Eurowind Energy OÜ taotluse lahendamisel eespool punktides 2 ja 4 viidatud põhjustel tähtsust.

Õiguskantsler on oma 14.04.2025 seisukohas Põhja-Sakala Vallavolikogule märkinud, et hinnang sellele, millist avalikku huvi pidada ülekaalukaks, tuleb anda iga konkreetse juhtumi asjaoludest lähtuvalt, ning viidanud Riigikohtu halduskolleegiumi lahendile 3-17-2565, sedastades, et taastuvast allikast elektrienergia tootmine ei pruugi igas asukohas olla tingimata kaalukaim huvi. Kuna kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on vallal õigus iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, on valla võimuorganitel muu hulgas õigus jätta algatamata

planeeringumenetlus, mis on ilmselgelt vastuolus vallaelanike õigustatud vajaduste ja huvidega, arvestades valla arengu iseärasusi ja vallaelanike selgelt väljendatud tahet. Planeerimismenetluse algatamine ainuüksi ilmse vastuolu tuvastamiseks ei oleks koosõlas menetlusökonoomia põhimõttega, s.o ressurside säästliku kasutamisega.

4. Eriplaneeringu algatamise osas puudub ka avalik ja kohalik huvi

Planeerimisseadus näeb ette, et ruumilise planeerimise eesmärk on muu hulgas demokraatlik ja tasakaalustatud ruumiline areng, samuti kvaliteetse elukeskkonna kujunemine ning keskkonnahoidlik areng. Planeerimise üks põhimõte on parendada elukeskkonda, luues muu hulgas eeldused kogukondlikke väärtusi kandva ruumilise struktuuri säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks. Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest, s.o kohalikud huvid on esikohal.

Taotletav KOV eriplaneering on vastuolus nimetatud põhimõtetega, sest ei säilita kogukondlikke väärtusi kandvat ruumilist struktuuri, ei parenda elukeskkonda ega toeta esteetilise miljöö arengut. Samuti ei lähtu see kohalikest huvidest, sest planeeritavatest tuuleparkidest mõjutatud Põhja-Sakala elanikud on avaldanud selget vastuseisu tuuleparkide rajamisele. Vallavalitsusele on 2025. aastal esitatud enam kui 1000 allkirjaga sellekohane petitsioon, milles sisaldub muu hulgas selgesõnaline palve Põhja-Sakala Vallavolikogule mitte algatada RePower tuulealadele eriplaneeringuid. Taotletav KOV eriplaneering paikneb niinimetatud RePower tuulealal, mille on 2024. aasta kaardistanud Keskkonnaagentuur.

Kui inimene asub elama piirkonda, mille ruumiline määratlus, planeering ja senine kasutus ei viita tööstusliku tegevuse võimalusele, on tal õiguspärane ootus, et tema elukeskkonna olemust ei muudeta oluliselt, näiteks tööstusrajatiste rajamise kaudu. Põhja-Sakala valda elama asunud isikutel, kes valisid oma kodukohaks selgelt mitte-tööstusliku, looduslähedase piirkonna, on kaitstav õiguspärane ootus, et nende elukeskkonda ei muudeta hiljem sisuliselt tööstuspiirkonnaks tuulepargi rajamise kaudu.

Tuulepargi rajamine Põhja-Sakala valda võib vähendada Põhja-Sakala valla elanikkonda, kuna inimesed ei soovi elada tuuleparkide lähedal, mida kinnitab eespool mainitud petitsiooni allkirjastanud inimeste suur arv. Riigikohus on seejuures leidnud, et tuulegeneraatorist lähtuvad mõjutused on eeskätt seotud lähiümbruse elanike õigusega tervise ja omandi kaitsele, samuti õigusega eraelu puutumatusle (3-20-2273 p 18). Riigikohus on leidnud, et müra ja visuaalne reostus ning kinnisvara väärtuse vähenemine riivavad kogukonna liikmete subjektiivseid õigusi (3-3-1-87-11, p 16).

Põhja-Sakala üldplaneeringu kohaselt ei tohi üle 150 m kogukõrgusega tuulik paikneda elu- või ühiskondlikule hoonete lähemal kui 1500 m, välja arvatud kirjalikul kokkuleppel asjaomaste maaomanikega. Eurowind Energy OÜ märgib oma 13.06.2025 vastuskirjas, et Põhja-Sakala vallal pole alust väita, et vajalikke kokkuleppeid elanikega ei saavutata. Samavõrd alusetu oleks aga väita, et kõnealused kokkulepped on võimalik saavutada. Eurowind Energy OÜ ei ole esitanud ühtegi tõendi selle kohta, et kõnealuste kokkulepete saavutamine on võimalik või selle protsessiga on alustatud.

5. Täiendavad kaalutlused

Taotletavat KOV eriplaneeringu tuuleala läbib riikliku tähtsusega Vireši - Tallinn D55 gaasitrass, mille kaitseks kehtivad erinõuded ohutuse, hooldusvõimaluste ja taristu säilimise tagamiseks.

Gaasitrass on seega oluline kitsendav asjaolu, tekitades 250 meetri kõrguste tuulikute puhul 500 meetri laiuse ehituskeelukoridori (250 meetrit trassi kummalgi küljel).

6. Ära kuulamine

Vallavalitsus saatis otsuse eelnõu arvamuse andmiseks Eurowind Energy OÜ-le, RMK-le ja Keskkonnametile 13.08.2025 kirjaga nr ...

Kokkuvõttes on taotletav eriplaneering vastuolus mitme kõrgemalseisva planeeringuga, sh Põhja-Sakala valla üldplaneeringuga (PlanS § 91 lg 2 p 1). Lisaks on suur tõenäosus, et eriplaneeringut ei asuta tulevikus ellu viima, sest juba kehtestatud või menetluses olevate planeeringute ja lubade arv millega tuuleparke kavandatakse, ületab Eesti vajadusi (PlanS § 91 lg 2 p 2). Ühtlasi juba enne eriplaneeringu algatamist näib, et selle elluviimine tulevikus võib takerduda ka erinevatesse kitsendustesse (keskkonnaalased, ehitusõiguslikud), mis on juba praegu teada (PlanS § 91 lg 2 p 2). Viimaks ei esine planeeringu algatamiseks ei ülekaalukas avalik huvi ega kohalik huvi. Vastupidi – riigis tekkinud olukorra tõttu ülekaalukas avalik huvi planeeringu algatamiseks puudub, ka kohalik kogukond ei toeta planeeringu algatamist (PlanS § 96 lg 2 p 3).

Selgitan, et Eurowind Energy OÜ-l on õigus teha taotlus eriplaneeringu koostamise algatamiseks. Seejuures on oluline, et kohalik omavalitsus võib planeeringu koostamise algatamisest ka keelduda (PlanS § 96 lg 2). Eriplaneeringu algatamise taotluse teinud isikul ei ole aga nõudeõigust eriplaneeringu menetluse algatamise suhtes.

Eespool toodud põhjustel (vt pikemalt ptk-d 1-5) on Põhja-Sakala Vallavalitsus seisukohal, et taotletaval KOV eriplaneeringul puuduvad eduväljavaated, mistõttu eriplaneeringu ja KSH algatamine on perspektiivitu.

Lähtudes eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1 ja planeerimisseaduse § 96 lõike 2 punktid 1, 2 ja 3 ning Eurowind Energy OÜ 30.04.2025 taotluse,

1. Jätta algatamata Põhja-Sakala vallas Kootsi ja Vihi külade territooriumil tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine PlanS § 96 lg 2 p 1-3 alusel.

2. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

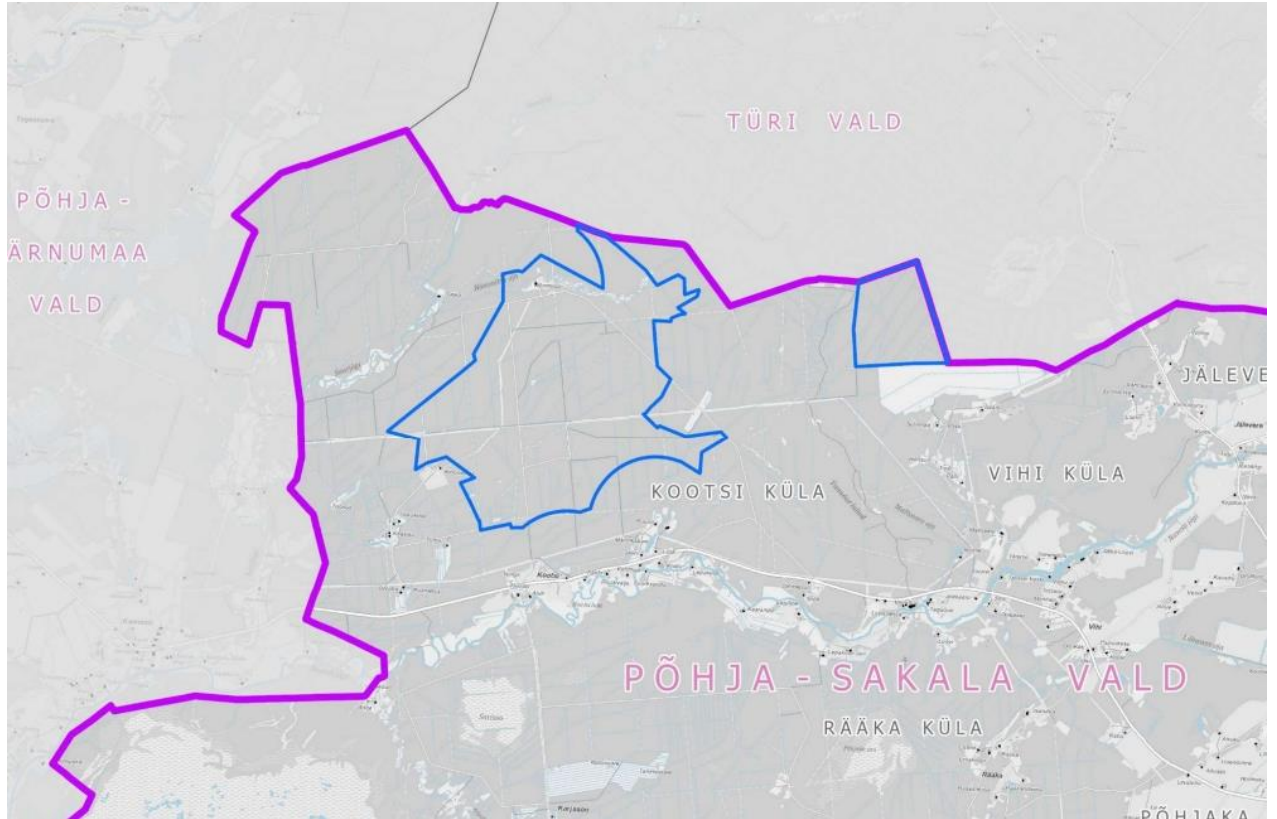
3. Otsusega mittenõustumisel võib esitada vaide Põhja-Sakala Vallavolikogule aadressil pohja-sakala@pohja-sakala.ee või Lembitu pst 42, 71502 Suure-Jaani linn, Põhja-Sakala vald, Viljandi maakond või kaebuse Tartu Halduskohtule aadressil trthktartu.menetlus@kohus.ee või Kalevi 1, 51010 Tartu linn 30 päeva jooksul otsusest teadasaamisest arvates.

allkirjastatud digitaalselt

Aino Viinapuu
vallavolikogu esimees

Lisa
Põhja-Sakala Vallavolikogu
28.08.2025 otsusele nr

Taotletava planeeringuala asukohaskeem

Aluskaart: Maa-amet

Planeeringuala piir _____